

- šesťročné štúdium pozostávajúce z dvoch rokov inžinierskeho štúdia špecializovaného na CSTI a následného štvorročného doktorandského štúdia na STU a spolupracujúcich pracoviskách; preskúmajú sa možnosti zavedenia spoločného medzinárodného vzdelávacieho programu s vybranými partnermi (napr. Università di Bologna, Getty Conservation Institute, University of California, Los Angeles; Archeologický ústav SAV, Technická univerzita vo Zvolene, Košická univerzita),
 - štvorročné doktorandské štúdium v CSTI pre študentov s diplomom Mgr./Ing. získaným štandardným päťročným univerzitným vzdelaním v jednom z prírodovedných, fyzikálnych a technologických odborov (napr. vo fyzike, v chémii, biológii, geológii, materiálom inžinierstve).
- Štúdium má výučbovú, výskumnú a praktickú zložku. Výučbový proces zahŕňa kľúčové predmety, ktoré reprezentujú oblasti všeobecných znalostí potrebných na

interdisciplinárnu prácu konzervátora – prírodovedca, špecialistu v konzervačnej vede a technológii.

Absolvent by mal nájsť uplatnenie v oblastiach, akými sú ochrana dedičstva, ochrana materiálov a objektov slovenského, európskeho a svetového kultúrneho dedičstva, ochrana pamiatok v mestách a regiónoch. Mal by sa uplatniť aj v interdisciplinárnych tímoch, v národných a medzinárodných tímoch na ochranu pamiatok, kultúrneho i prírodného dedičstva.

Kompletné štúdium umožní výskumníkom nadobudnúť kompetencie, ktoré rozšíria príležitosti získať prácu aj v iných oblastiach (napr. forenzné vedy, environmentálne vedy, materiálové inžinierstvo, polymérne vedy).

POZNÁMKY

4 *The European Heritage Network*. Thesaurus Herein.

Dostupné na adrese: <http://www.european-heritage.net/sdx/herein/index.xsp>

5 <http://www.slovakradio.sk/radioinet/iservis/fondy/index.php?page=archiv>

RAST KVALIFIKÁCIE A POTENCIÁL RASTU ZAMESTNANOSTI V OBLASTI ROZVOJA KONZERVAČNEJ VEDY, VZDELÁVANIA, VÝSKUMU A PRIEMYSLU NA SLOVENSKU PO ROKU 2003 PODPOROVANÝ KONZORCIOM KNIHA^{SK}

Ing. Katarína Vizárová, PhD.,¹ Prof. Ing. Svetozár Katuščák, PhD.,¹
Ing. Milena Reháková, PhD.,² Doc. PhDr. Dušan Katuščák, PhD.³

Podľa Deklarácie Národnej rady SR o ochrane kultúrneho dedičstva, článku 6, hlavnou úlohou je zvyšovanie kvality vzdelávania a kvalifikácie študentov, učiteľov a vedeckých pracovníkov, „ktorí sa v rámci svojich profesií podieľajú na záchrane, obnove, využívaní a prezentácii kultúrneho dedičstva“ na Slovensku. Na plnenie týchto úloh bolo potrebné sústrediť predovšetkým personálne zdroje. Projekt Kniha^{SK} a Konzorcium Kniha^{SK} zabezpečili personálne zdroje nevyhnutné na rozvoj interdisciplinárneho vzdelávania, výskumu a vývoja Konzervačnej vedy, technológie a priemyslu a podporujú prípravu vysokoškolských ľudí – konzervačných vedcov a technológov. Projekt sa rieši v podmienkach prepojenia vysokoškolského vzdelávania a výskumu Slovenskej technickej univerzity a MŠ SR a je zameraný na zvyšovanie kvality vysokoškolského vzdelávania integrovaného s výskumom. Cieľom je vytvárať perspektívne jadrá dlhodobých interdisciplinárnych tímov, ktoré budú aj po skončení riešenia projektu zárukou trvalého zvyšovania kvality úloh plnených v tejto oblasti.

Národná rada SR prijala 20. marca 2001 **Deklaráciu o ochrane kultúrneho dedičstva** (1), ktorá v článku 6 za-

väzuje vládu „utvárať podmienky na školskú a mimoškolskú výchovu a na upevňovanie vzťahov ku kultúrnemu dedičstvu najmä u mladej generácie. V systéme vzdelávania príslušné ústredné orgány zabezpečia odbornú prípravu zamestnancov, ktorí sa v rámci svojich profesií podieľajú na záchrane, obnove, využívaní a prezentácii kultúrneho dedičstva“. Uznesením vlády SR č. 776 z 10. júla 2002 bol schválený **Program záchran, stabilizácie a konzervovania tradičných nosičov informácií v SR**.

¹ Fakulta chemickej a potravinárskej technológie STU, Oddelenie chemickej technológie dreva, celulózy a papiera, Bratislava

² Fakulta chemickej a potravinárskej technológie STU, Oddelenie polygrafie a aplikovanej fotochémie, Bratislava

³ Slovenská národná knižnica, Martin
e-mail: katarina.vizarova@stuba.sk; svetozar.katuscak@stuba.sk;
milena.rehakova@stuba.sk; dusan.katuscak@snk.sk

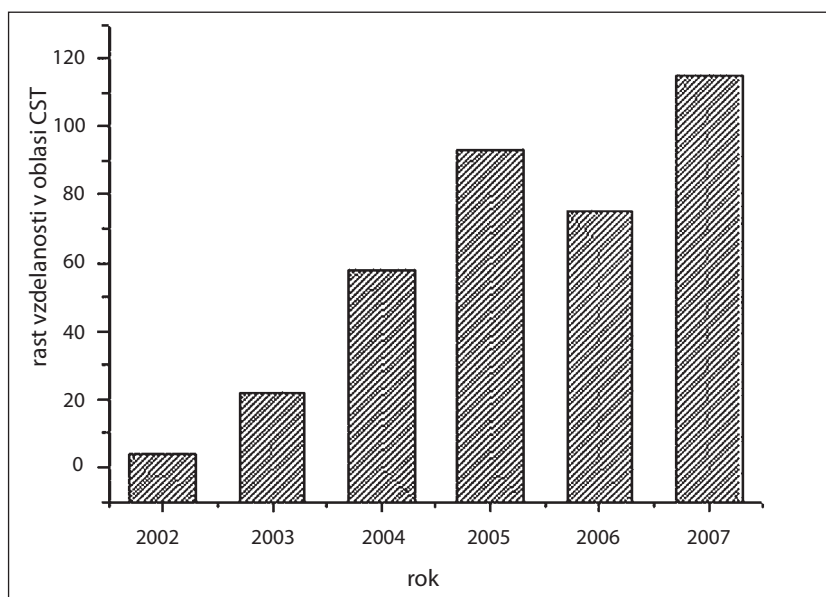
Zároveň bola týmto uznesením uložená povinnosť trom ministrom – minister školstva bol poverený v spolupráci s ministrom kultúry koordinovať priebežne výskumnú časť programu, ministromi školstva bola uložená úloha ihneď zabezpečiť finančné prostriedky a ministromi kultúry vláda zároveň uložila, aby v spolupráci s ministrom vnútra zabezpečil kontinuitu po skončení výskumnej časti programu vypracovaním vecného, časového a finančného harmonogram prevádzky technologického zariadenia na masovú deacidifikáciu ohrozených dokumentov v knižniciach a archívoch. Výsledkom bolo vypísanie obchodnej verejnej súťaže Ministerstvom školstva SR na riešenie úlohy výskumu a vývoja **Záchrana, stabilizácia a konzervovanie tradičných nosičov informácií v Slovenskej republike Kniha^{SK}**, v rámci tematického štátneho programu **Aktuálne otázky rozvoja spoločnosti**.

V súčasnosti prebieha druhá etapa riešenia tejto štátnej úlohy. Jej hlavnými riešiteľmi sú Slovenská technická univerzita, Fakulta chemickej a potravinárskej technológie (FCHPT STU), Slovenská národná knižnica (SNK), Slovenský národný archív (SNA) a Slovenská akadémia vied, Ústav polymérov (SAV ÚP).

Na plnenie uvedených úloh, hlavne na zabezpečenie vysokoškolského vzdelávania, rozvoj vlastných tech-

nológií a na založenie a rozvoj vlastného dynamického konzervačného priemyslu, postaveného na kontinuálnom vlastnom výskume a technologickom rozvoji, bolo nevyhnutné zabezpečiť v prvom rade potrebné personálne zdroje.

Už po relatívne krátkom čase, v porovnaní so zahraničnou konkurenciou, zabezpečilo **Konzorcium Kniha^{SK}**, pozostávajúce z organizácií STU – SNK – SNA – SAV, integrovaný interdisciplinárny systém personálneho kapitálu – personálne zdroje nevyhnutné na rozvoj interdisciplinárneho vzdelávania, výskumu a vývoja Konzervačnej vedy, technológie a priemyslu (CSTI) alebo inak povedané interdisciplinárny tím so záujmom a nadšením pre rozvoj oblasti štúdia, záchrany a konzervovania materiálov a objektov dedičstva SR a začína rozvíjať nové personálne zdroje (2). Projekt Kniha^{SK} a Konzorcium Kniha^{SK} podporujú prípravu vysokokvalifikovaných ľudí – konzervačných vedcov a technológov so schopnosťou generovať nové myšlienky, podnikateľské nápady, patenty a publikácie, generovať externé finančné zdroje a zvyšovať efektívnosť a konkurencieschopnosť spoločnosti, so schopnosťou interdisciplinárnej komunikácie. Obr. 1 ilustruje záujem mladých ľudí, vysokoškolských študentov o vzdelávanie a prácu v oblasti ochrany dedičstva zapojením do projektu Kniha^{SK}.

Obr. 1 Vplyv projektu KNIHA^{SK} na motiváciu a vzdelávanie mladej generácie a vysokoškolských študentov v oblasti chémie a technológie ochrany kultúrneho dedičstva SR v rokoch 2002 (pred založením projektu) – 2005 (po prvej etape projektu, zameranej na základný výskum) – 2007 (druhá etapa projektu zameraná na aplikovaný výskum, končí sa v roku 2009)

V priebehu riešenia projektu Kniha^{SK} sa zapájaním študentov do riešiteľských tímov vzbudil ich záujem o ochranu kníh a archívnych dokumentov a postupne i ostatných papierových nosičov informácií (plagátov, fotografií a iných predmetov múzejnej a galerijnej hodnoty), materiálov a objektov dedičstva. Študenti Fakulty chemickej a potravinárskej technológie, Strojnickej fakulty a Fakulty architektúry STU, Žilinskej univerzity

a Technickej univerzity vo Zvolene pracovali a pracujú na vývoji látok a zariadení na konzervovanie kníh a dokumentov a hodnotení účinnosti týchto a vo svete známych postupov v procese starnutia papiera. Pomáhali a pomáhajú aj pri špecifikácii a overovaní metód kvantifikácie tradičných materiálových nosičov a objektov kultúrneho dedičstva a ich kvalitatívnom triedení priamo v teréne. To znamená, že v rámci svojej práce v SNK, SNG

a SNM spolupracujú s reštaurátormi a kurátormi, a tým sa učia interdisciplinárnej komunikácii a flexibilnému, kreatívnemu riešeniu požiadaviek a problémov.

V tab. 1 uvádzame počet študentských bakalárskych a diplomových prác, počet doktorandov (PhD.), študu-

júcich v oblasti chémie a technológie ochrany kultúrneho dedičstva SR a publikácií vychádzajúcich zo študentských prác v roku 2006 a 2007 a ich porovnanie so stavom v prvej etape projektu v rokoch 2003 – 2005 na FCHPT STU (2, 3).

Tab. 1 Počet študentských prác a prác so spoluúčasťou študentov vykonaných v oblasti chémie a technológie ochrany kultúrneho dedičstva SR na FCHPT STU v druhej etape a porovnanie s prvou etapou riešenia projektu

Etapa riešenia projektu Kniha ^{SK}	Prvá etapa	Druhá etapa	
		2006	2007
Rok	2003 – 2005	2006	2007
Bakalárske práce	25	3	6
Diplomové práce	27	4	10
Doktorandské práce	7	7	12
Práce ŠVOČ*	24	7	7
Odborné publikácie	41	52	81
Spolu	124	73	116

* Študentská vedecká odborná činnosť

Zabezpečil sa rast zamestnanosti a výchovy kvalifikovaných personálnych zdrojov. V roku 2007 absolvovalo 10 inžinierov, celkovo 12 študuje 3. stupeň univerzitného vzdelávania (doktorandské štúdium) v oblasti CST a 2 absolventi doktorandského štúdia už nastúpili na novovytvorené miesta v danej oblasti.

V druhej etape riešenia projektu sa pristúpilo k realizácii vysokoškolského technického vzdelávania akreditáciou nového študijného programu STU Ochrana mate-

riálov a objektov dedičstva, prípravou Konceptie rozvoja konzervačnej vedy, technológie a priemyslu (*Conservation Science, Technology and Industry, CSTI*) v SR.

PROGNÓZA DO BUDÚCNOSTI

Udržateľný rozvoj oblasti a zamestnanosti vysokokvalifikovaných mladých ľudí je zabezpečený trvalou účasťou slovenského výskumu, vývoja a vzdelávania na ce-

V klimatizovanej skúšobni lignocelulóзовých materiálov študentky testujú mechanické vlastnosti experimentálnych vzoriek papiera.

losvetovom snažení o preventívnu ochranu a záchranu materiálov a objektov dedičstva. V rámci toho je dôležitá príprava mladých vysokokvalifikovaných ľudí, ktorí budú schopní generovať nové myšlienky, patenty, podnikateľské nápady a publikácie, chrániť a rozvíjať duševné vlastníctvo a generovať externé zdroje.

Finančná podpora zo strany príslušných rezortov Ministerstva školstva SR a Ministerstva kultúry SR umožní

realizáciu pripraveného interdisciplinárneho vzdelávania a kooperáciu mnohých fakúlt a viacerých slovenských a európskych univerzít v oblasti *Conservation Science Chemistry and Technology*.

Zabezpečí sa rozvoj interdisciplinárnej konzervačnej vedy a technológií a sietí konzistentných centier a laboratórií excelentnosti na výskum, vývoj, realizáciu a vzdelávanie personálnych zdrojov na Slovensku, zvyšovanie konkurencieschopnosti

Študentky Lenka Dubinyová a Anna Briškárová pri práci v Historickom múzeu SNM na Bratislavskom hrade. V rámci svojho bakalárskeho projektu triedia zbierku plagátov a charakterizujú ich podľa technologických kritérií.

Ing. Silvia Holúbková, v súčasnosti na doktorandskom štúdiu, pri obhajovaní svojej diplomovej práce. V rámci riešenia projektu Kniha^{SK} vykonala porovnávacie hodnotenia známych procesov konzervovania kníh.

Bakalárky Martina Botková, Andrea Hačková, Martina Kiššová, Lucia Kučerková, Ivana Savkaničová a Monika Sklenářová pred komisiou počas obhajoby svojich bakalárskych projektov. Problematika projektov bola vo väčšine prípadov súčasťou riešenia úloh projektu Kniha^{SK}.

Prezentácia projektu Kniha^{SK} na medzinárodnej konferencii Durability of Paper and Writing. Ľublana, 2004. Riešitelia projektu Kniha^{SK}, študenti a ich učelia – Vladimír Bukovský, Chandru Shahani (Library of Congress, Washington), Juraj Jurčo, Svetozár Katuščák, Katarína Majerčáková, Martina Bajzíkova, Katarína Vizárová.

slovenských technológií, ľudí a firiem v oblasti, ako aj zlepšenie vzdelanosti mladej generácie vo vzťahu k dedičstvu.

Podakovanie

Autori vyjadrujú poďakovanie za podporu Ministerstvu školstva SR – projekt Štátnej úlohy výskumu a vývoja „Záchrana, stabilizácia a konzervovanie tradičných nosičov informácií v Slovenskej republike Kniha^{SK}“ č. 661/2003.

LITERATÚRA

1. Zbierka zákonov Slovenskej republiky č. 91/2001, čiastka 39 z 20. marca 2001.
2. Správa štátnej úlohy výskumu a vývoja „Záchrana, stabilizácia a konzervovanie tradičných nosičov informácií v Slovenskej republike Kniha^{SK}“ za rok 2007, s. 9 – 12, Bratislava, február 2008.
3. Správa štátnej úlohy výskumu a vývoja „Záchrana, stabilizácia a konzervovanie tradičných nosičov informácií v Slovenskej republike Kniha^{SK}“ za rok 2006, Príloha 6, Bratislava, marec 2007.